

VLAAMSE
VERENIGING
VAN
STUDENTEN

MEMORANDUM VVS

Verkiezingen mei 2014 | VVS

VVS Memorandum (Verkiezingen 2014)

Naar aanleiding van de verkiezingen in mei 2014 wil de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) duidelijk maken aan de politiek en de samenleving in het algemeen waar wij voor staan. Hoe zien de Vlaamse studenten het hoger onderwijs binnen vijf jaar? Wat zijn de uitdagingen en welke oplossingen zijn er beschikbaar? Het VVS memorandum is opgebouwd vanuit vijf basisthema's, zoals hieronder weergegeven. Meer informatie leest u in het voorwoord.

INHOUD

1. ONZE ONDERWIJSORGANISATIE – DE INSTELLINGEN IN DE BREDE CONTEXT 3
2. ONS ONDERWIJSMODEL – STUDEREN IN GEPASTE OPLEIDING 5
3. ONZE FINANCIERING - EEN EERLIJKE VERDELING EN AANGEPAST AAN DE NODEN..... 7
4. ONS DOELPUBLIEK – HOGER ONDERWIJS ZONDER DREMPELS..... 9
5. ONZE STUDENTENTIJD – RESPECT VOOR ONZE ONTWIKKELING NAAST STUDEREN 11

Voorwoord

Beste lezer

Als vertegenwoordiger van alle Vlaamse hoger onderwijsstudenten schreef de Vlaamse Vereniging van Studenten, kortweg VVS, een memorandum met de belangrijkste aandachtspunten voor de studenten in de komende vijf jaar. U zal geen technische uiteenzetting te lezen krijgen, maar wel concrete punten waarop we als studenten uw aandacht willen vestigen. We hebben er bewust voor gekozen niet alles dat we van belang achten op te nemen in het memorandum, maar enkel die zaken die nu onze aandacht verdienen.

Onze andere voorstellen zullen onze studentenvertegenwoordigers ook de komende jaren met veel passie blijven uitdragen op de verschillende vergaderingen en in het maatschappelijk debat.

Dit memorandum is geschreven met de volgende vraag in het achterhoofd: "Waar willen wij, als studenten, dat het hoger onderwijslandschap staat in het jaar 2018?". Sommige voorstellen kunnen dus vandaag onbereikbaar blijken, omdat er nog heel wat moet gebeuren op dat gebied. Andere voorstellen zullen veel toegankelijker zijn. Maar alle voorstellen hebben allemaal één zaak gemeen, volgens ons is het nodig om deze voorstellen te verwezenlijken om in 2018 nog te kunnen spreken over een kwalitatief en democratisch hoger onderwijslandschap. Mocht u als lezer verdere achtergrondinformatie zoeken, dan verwijzen we u graag door naar onze website www.vvs.ac. U kan natuurlijk ook steeds rechtstreeks contact met ons opnemen.

Elke dag zetten honderden studentenvertegenwoordigers zich in om samen met de instellingen, de belangengroepen of de Vlaamse Overheid, het hoger onderwijs weer die extra stap voorwaarts te laten zetten. Dit alles met als doel om hun medestudenten te garanderen dat ze de nodige kansen krijgen, dat hun onderwijs kwalitatief is, dat innovatief leren mogelijk blijft en ga zo maar door. Het hoger onderwijs heeft zowel op micro-, meso- als macroniveau een onmiskenbare functie. De Vlaamse student is zich hier ten volle van bewust. Als VVS gaan wij er vanuit dat u dit memorandum naar waarde zal schatten en de aandacht zal geven dat het ook verdient.

Voor de student

Bram Roelant

1. ONZE ONDERWIJSORGANISATIE – DE INSTELLINGEN IN DE BREDE CONTEXT

De voorbije jaren heeft het hoger onderwijslandschap vele grote veranderingen ondergaan die tot op heden een grote impact hebben op de studenten. Het Integratiedecreet - met als gevolg de integratie van de academische opleidingen van de hogescholen in de universiteiten - en de fusies zijn hier voorbeelden van.

Bij alle veranderingen hebben de associaties een belangrijke rol gespeeld. VVS pleit dan ook voor een overleg met de instellingen, de studenten en de overheid als gelijke partners om de rol en het nut van de associaties vast te leggen. Het lijkt ons logisch dat de associaties geen machts- of concurrentiestrijd tot gevolg hebben. Het doel van een associatie moet in de eerste plaats een correcte wisselwerking tussen de professionele en de academische opleidingen omvatten om zo de optimale ondersteuning van de studenten te garanderen. Ter realisatie van dit doel is VVS van mening dat het financieringssysteem van ons hoger onderwijs grondig aangepast dient te worden. Meer over de herfinanciering van het hoger onderwijs vindt u in één van onze volgende punten.

Associaties kunnen immers op verschillende gebieden een grote meerwaarde betekenen voor studenten, multicampusonderwijs is daar een voorbeeld van, maar praktische en organisatorische haalbaarheid moeten zeker in acht worden genomen. Ook moet reeds bij aanvang duidelijk zijn waar en wanneer lessen doorgaan. Dit is belangrijk opdat studenten een realistische schatting kunnen maken van bepaalde kosten.

De integratie is dit academiejaar een feit geworden. De eigenheid en de profilering van de geïntegreerde opleidingen moeten bewaard worden op een rationele en open manier. Ook mogen deze opleidingen niet samengevoegd, gereduceerd of afgeschaft worden.

Naast de veranderingen binnen het Vlaamse onderwijslandschap spelen de Europese en globale invloeden binnen onze samenleving een grote rol. Die tendens moet zich weerspiegelen in ons onderwijssysteem. Elke student heeft het recht om een internationale mobiliteitservaring op te doen maar er zijn soms structurele, financiële en/of praktische bezwaren waardoor deze student geen gebruik kan maken van dat recht. Ondanks al die drempels moet de student van zijn recht op internationale mobiliteit kunnen gebruik maken. VVS wil hierbij het belang van beurzen en goede omkadering benadrukken. Wij vragen dan ook grote inspanningen om alle drempels voor die mobiliteitservaring weg te werken, met in het bijzonder extra aandacht voor de kansengroepen binnen onze maatschappij.

Wanneer het gaat om internationalisering van het hoger onderwijs moeten beleidsmakers daarom ambitie aan de dag leggen. Het nut van kennisuitwisseling over de grenzen heen is onmiskenbaar en van groot belang wanneer je spreekt over kwaliteitsvol onderwijs.

Als Vlaanderen zich verder wil profileren als een kennismaatschappij en hierdoor zijn internationale concurrentiepositie wil versterken, is er nood aan een verdere beleidsontwikkeling en investering. Maar het gaat verder dan internationale uitwisselingen. In elke opleiding moeten studenten internationale competenties kunnen verwerven onder de noemer 'internationalisation at home'. Opleidingen moeten binnen de curricula duidelijk kunnen aantonen waar studenten deze competenties kunnen ontwikkelen, maar ook de extracurriculaire zijde moet duidelijk geprofileerd worden.

Tegen 2018 is er een grondige evaluatie gebeurd van de veranderingen binnen het hoger onderwijslandschap. Naast die evaluatie moet er ook een grondige discussie komen over het nut van de associaties. De visie op associaties moet namelijk zo snel mogelijk uitgeklaard zijn. Daarnaast moet elke opleiding een duidelijke internationale lijn hebben in het curriculum waarin 'internationalisation at home' uitgebreid aan bod komt en waarin elke student de mogelijkheid krijgt om van zijn recht op een internationale ervaring gebruik te maken.

2. ONS ONDERWIJSMODEL – STUDEREN IN GEPASTE OPLEIDING

Kwalitatieve opleidingen zijn van cruciaal belang in het onderwijs en studenten hebben een duidelijke visie op hoe deze opleidingen eruit zouden moeten zien. In het volgende deel vindt u een overzicht van de belangrijkste punten die tijdens de volgende legislatuur zeker aangepast moeten worden.

Vooreerst heeft het hoger onderwijs nood aan nieuwe onderwijsvormen en de introductie van nieuwe technologieën. Het onderwijs wordt beïnvloed door de evolutie in de wetenschap rond kennisverwerving digitalisering. Die nieuwe mogelijkheden kunnen een grote stap voorwaarts betekenen. We zien het dan ook als een morele plicht dergelijke opportuniteiten ten volle te benutten. Systemen zoals peer assistent learning, een leervorm waarbij studenten leren van elkaar, onder begeleiding van een hiervoor geschoolde ouderejaars, is hier maar één voorbeeld van. Maar in een samenleving waar we het grootste deel van de tijd in interactie zijn, moeten contactmomenten de basis blijven vormen van een leerproces. Er dient verder gekeken te worden naar buitenlandse voorbeelden waar het hoger onderwijslandschap verder is geëvolueerd. Daarnaast moeten er good practices worden uitgetoetst en geïmplementeerd indien deze een meerwaarde vormen.

Rond één van deze nieuwe trends, namelijk digitalisering, hebben we reeds een hoge mate van expertise opgebouwd. Dit zowel binnen bepaalde segmenten van de samenleving, als binnen de instellingen zelf. VVS merkt op dat het hoger onderwijs hierin dringend moet bijbenen en op zoek moet gaan naar hoe nieuwe technologieën een meerwaarde kunnen betekenen. Die zouden immers kunnen bijdragen tot de bevordering van leerprocessen, het toegankelijker maken van het hoger onderwijs, het beter verwerken van de leerstof en/of het vergroten van de interactiviteit. Bovendien zou iedere instelling deze technologieën zonder meerkost voor de student moeten aanbieden. Het opzet van dit alles is om de student uit te dagen tot kennisverwerving en kennisverwerking op een manier die de 21ste eeuw waardig is.

Ten tweede is het belangrijk dat de studenten duidelijkheid krijgen over hun studieloopbaan. De discussie rond de uitbreiding van de studieomvang sleept al jaren aan. De volgende minister van Onderwijs moet dan ook duidelijkheid scheppen over dit dossier. We stellen met klem dat de stem van de studenten in dit dossier onmisbaar is!

Naast de Europese erkenning stelt VVS drie andere voorwaarden voor de uitbreiding van de studieomvang. Als de aanvraag van de hoger onderwijsinstelling aan tenminste de volgende criteria kan voldoen: de noodzakelijkheid voor de uitbreiding, de financierbaarheid van de opleiding en het kwalitatief inhoudelijk invullen van het curriculum, staat VVS achter het toekennen van een tweejarige master. Indien deze criteria niet gehaald worden, kan er van uitbreiding van de studieomvang geen sprake zijn.

Studieomvang betekent niet voor elke opleiding hetzelfde, daarom moeten alle mogelijkheden rond uitbreiding van studieomvang goed onderzocht worden. De educatieve master, tweejarige master en de onderzoeksmaster mogen elkaar niet uitsluiten, noch mag het ene voor het andere ingewisseld worden. Hierbij wil VVS wel duidelijk stellen dat momenteel onder andere het financiële kader rond de onderzoeksmaster niet voldoende is ontwikkeld om nu achter de implementatie van een onderzoeksmaster te kunnen staan.

VVS stelt dat in 2018 het hoger onderwijs van de 21ste eeuw een feit moet zijn. Daarbij wordt rekening gehouden met de digitalisering en de nieuwe inzichten over kennisverwerving. Het debat hierover moet onmiddellijk van start gaan en dit op Vlaams niveau. Het is aangewezen, samen met good practices uit het buitenland, gebruik te maken van de expertise die individuen of groepen binnen onze instellingen ondertussen hebben opgebouwd met als opzet het volledige hoger onderwijs in de 21ste eeuw te introduceren. In 2018 moet het debat rond de uitbreiding van de studieomvang van de baan zijn. De betrokkenheid van de student is ook binnen dit debat onmisbaar. Het zijn wij die na enkele jaren kunnen aantonen wat al dan niet daadwerkelijk een meerwaarde heeft betekend.

3. ONZE FINANCIERING - EEN EERLIJKE VERDELING EN AANGEPAST AAN DE NODEN

Om de maatschappelijke evoluties zoals de complexiteit van onze samenleving en de nieuwe vormen van technologie en communicatie het hoofd te bieden, is er nood aan kennis. In onze kennismaatschappij is de rol van het onderwijs hierin enorm belangrijk want ze is de motor van onze economie en van onze samenleving. Het onderwijs kan echter haar maatschappelijke rol niet voldoende spelen indien het niet kwalitatief genoeg is.

Onder kwalitatief hoger onderwijs verstaan wij:

- Een goede pedagogische omkadering, activerende onderwijsvormen en diversiteit in het opleidingsaanbod.
- Een goede infrastructuur, aangepast aan de noden van het hoger onderwijs.
- Toegankelijke openbare diensten aan democratische prijzen, zoals woongelegenheden, studentenrestaurants en andere sociale voorzieningen.

Bovengenoemde kwaliteitseisen kunnen enkel gewaarborgd worden indien het hoger onderwijs zowel voor onderwijs, dienstverlening als voor onderzoek, op een correcte manier gefinancierd wordt. Het huidige systeem zorgt voor vele perverse effecten. Zo is een pervers effect van de inputfinanciering dat de instellingen bij de generatiestudenten niet inzetten op een snelle heroriëntering maar hen eerder hun eerste academiejaar laten afwerken, ook al is een heroriëntering noodzakelijk. Een ander pervers effect van ons financieringssysteem zijn de gevolgen van de gesloten enveloppe. Dit zorgt er voor dat de instellingen met hetzelfde budget steeds meer studenten moeten begeleiden. De outputfinanciering als kern van de perverse effecten van het financieringssysteem zorgt voor een verdrukkende werkdruk op professoren en onderzoekers tot het leveren van resultaten op een zo kort mogelijke termijn wat de kwaliteit van onderwijs en onderzoek allerminst ten goede komt.

Naast kwalitatief onderwijs moet er ook worden ingezet op een toegankelijk hoger onderwijs. Het Aanmoedigingsfonds is een van de middelen om het hoger onderwijs toegankelijker te maken, maar VVS vindt de draagwijdte hiervan te beperkt. Daarom stelt VVS voor om de middelen van het Aanmoedigingsfonds toe te voegen aan de basisfinanciering van de instellingen. Tot slot vraagt VVS aandacht voor de genderproblematiek in het hoger onderwijs. Vrouwen zijn met name ondervertegenwoordigd in de STEM richtingen en mannen in bijvoorbeeld de lerarenopleidingen. De huidige legislatuur besteedde daar al de nodige aandacht aan met haar actieplan gender, maar deze problematiek vraagt structurele aandacht en overleg tussen secundair en hoger onderwijs en overheid.

In 2018 moet het kwalitatief en toegankelijk hoger onderwijs gewaarborgd zijn. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is het wegwerken van de onderfinanciering van het hoger onderwijs. Het diversiteitsbeleid van de instellingen moet zijn weerslag hebben op de basisfinanciering.

4. ONS DOELPUBLIEK – HOGER ONDERWIJS ZONDER DREMPELS

Een toegankelijk en kwalitatief onderwijs voor iedereen, daar moeten we met z'n allen naar streven. Om het onderwijs toegankelijk te maken voor iedereen ziet VVS enkele reële drempels die dienen weggewerkt te worden tegen 2018. Om de democratisering te doen slagen, moet er zeker worden ingezet op diversiteit. Een extra inspanning is noodzakelijk om de diversiteit te doen slagen en zo alle doelgroepen te laten participeren. Diversiteit vraagt een extra inspanning om doelgroepen te laten deelnemen aan het hoger onderwijs. Een van de vele doelgroepen waar volgens VVS extra aandacht naartoe moet gaan zijn de HBO 5 studenten. Naast de extra aandacht voor doelgroepen ondervinden studenten nog een aantal drempels zoals het ontbreken van een eenduidig studentenstatuut en de verborgen studiekosten van een opleiding.

Om het onderwijs toegankelijk te maken moet er blijvend worden ingezet op oriëntering van de studenten. Iedereen heeft er alle belang bij dat studenten vanaf het eerste moment de juiste studiekeuze maken. Om een goede studiekeuze te maken moet er een duidelijk zicht zijn op de eigen talenten, competenties en mogelijkheden. Dit gebeurt doorheen een oriënteringsproces, dat al start vanaf de tweede graad van het secundair onderwijs.

Eén van de drempels die daarnet werden aangehaald, zijn de verborgen studiekosten. Naast de vervoerskosten kan een stagiair bijkomende kosten hebben, maar het is niet vanzelfsprekend dat elke student deze kosten kan dragen. VVS pleit er daarom voor om de reële studiekost in kaart te brengen en de beursbedragen hierop af te stemmen.

Democratisering van het hoger onderwijs houdt ook in dat er wordt ingezet op levenslang leren. Hierdoor is het aantal werkstudenten, zij-instromers en tweedekansstudenten toegenomen. Lang niet elke student is jonger dan 26 jaar en daarom is VVS vragende partij om de leeftijdsrestrictie op het voordelige studententarief bij de NMBS en de MIVB op te heffen. Er is nood aan een studentenstatuut, waarbij leeftijd niet de bepalende factor is. VVS stelt voor om een inschrijving van minimaal 27 studiepunten als voorwaarde te hanteren.

Een andere kwestie die VVS aan de kaak wilt stellen is de domicilie in een studentenstad. In de huidige situatie is het bijzonder lastig om van domicilie te veranderen en dit kan negatieve gevolgen hebben voor de fiscale situatie van de student. Dit leidt tot de vreemde situatie waarin studenten een significant deel van de bevolking vormen, maar niet gehoord worden in de lokale democratische processen.

Naast deze specifieke drempels zal er ook ingezet moeten worden op een specifieke doelgroep, namelijk de HBO 5 studenten. Het nieuwe decreet (decreet betreffende de versterking van het beroepsonderwijs in Vlaanderen, 12 juli 2013) versterkt het hoger beroepsonderwijs binnen onze Vlaamse kwalificatiestructuur.

Een samenwerking tussen de HBO 5-opleidingen en een hoge- of secundaire school is vanaf heden verplicht. VVS concentreert zich enkel op de samenwerkingen tussen hogescholen en HBO 5-opleidingen. De eindverantwoordelijkheid van de HBO 5-opleidingen zal bij de hogescholen komen te liggen. Het nieuwe decreet heeft niet enkel impact op het onderwijskundige van een hogeschool, maar ook op de verschillende diensten van de hogeschool. Zo zullen cursisten in de toekomst recht hebben op de alle diensten van een hogeschool, zoals de sociale voorzieningen.

De enige stem die nog niet gehoord is in dit hele verhaal, is de stem van de cursisten. Het HBO 5-niveau kan enkel slagen als ook hun stem wordt vertegenwoordigd. Studenten kunnen deze stem niet vertegenwoordigen voor de cursisten want deze hebben hun eigen noden en problematieken. Een duidelijk kader rond studentenvertegenwoordiging op het HBO 5 niveau moet zo snel mogelijk gecreëerd en decretaal vastgelegd worden.

In 2018 zijn de aangehaalde drempels weggewerkt. Er kan dan gestemd worden in de studentenstad bij de lokale verkiezingen, er bestaat een studentenstatuut en elke studiekost is vooraf gekend. Ook is er dan duidelijkheid over HBO 5, zowel inhoudelijk als in de kwalificatiestructuur. Tijdens het oriënteringsproces, dat een vaste waarde heeft in het secundair onderwijs, wordt er ook aandacht besteed aan de HBO5 opleidingen.

5. ONZE STUDENTENTIJD – RESPECT VOOR ONZE ONTWIKKELING NAAST STUDEREN

Student zijn is meer dan het studeren alleen. De student zit in een levensfase waarbij hij belangrijke stappen neemt naar de toekomst toe. Er moet rekening gehouden worden met de ontwikkeling van de student en er moet gedacht worden aan de omkadering die de student nodig heeft om zich ten volle te kunnen ontplooien. Eén van de belangrijkste elementen van deze omkadering is huisvesting.

Huisvesting is de grootste studiegerelateerde kost voor studenten in Vlaanderen en Brussel. Uit onderzoek van CEBUD blijkt dat een kotstudent gemiddeld 12.450 euro kost, een bedrag dat 4000 euro hoger ligt dan wat een pendelende student kost. Hoewel studietoelagen deze financiële last kunnen verlichten, maakt VVS zich zorgen over de stijgende kosten voor een kotstudent en de gevolgen daarvan voor de toegankelijkheid van het hoger onderwijs. Daarom pleit VVS voor een grotere rol van de studentenvoorzieningen in het beleid rond studentenhuisvesting. Het sociale karakter van de studentenvoorzieningen maakt hen de aangewezen partij om de kotenmarkt toegankelijker te maken. Daarnaast kunnen de studentenvoorzieningen inspelen op de regionale situatie, die sterk verschillend kan zijn.

Ook al zijn er grote verschillen per regio, VVS is van mening dat een aantal zaken voor zowel het Vlaamse als het Brusselse gewest gelden: er moeten voldoende kwalitatieve koten in elke prijsklasse voorzien worden en er moet meer diversiteit komen in de studentenhuisvesting door een uitbreiding van de verschillende woonvormen. Concreet stelt VVS voor om de 'kottaks' af te schaffen: die wordt vaak quasi-integraal doorgerekend aan de student en staat niet in verhouding tot de huurprijs.

Ook moet de overheid een coördinerende rol spelen, die partners op het lokale, regionale, Vlaamse en Brusselse niveau bij elkaar brengt. Een voorbeeld daarvan is het geven van incentives voor duurzame initiatieven. VVS zet zich vanaf 2013 structureel in voor duurzaamheid in het hoger onderwijs en vraagt dan ook om dit als belangrijk aandachtspunt mee te nemen naar de volgende legislatuur.

Naast het studeren op de campus is speelt ook het studentenleven een belangrijke rol speelt in de ontwikkeling van studenten. Het verenigingsleven heeft een belangrijke impact op het student zijn. Het biedt de nodige ontspanning, maar draagt ook bij aan een brede visie van de student. De inbedding van het verenigingsleven in de studentenstad is onmisbaar hierbij.

Als laatste vraagt VVS bijzondere aandacht voor studentenvertegenwoordiging. Deze studenten zetten zich vrijwillig in met een speciale passie voor het vak, op alle niveaus. Ze streven één voor één naar een kwalitatief en toegankelijk hoger onderwijs voor iedereen.

VVS pleit ervoor dat studentenvertegenwoordigers overal, zowel departementaal, facultair, instellingsbreed, als ook over de instellingen heen, met het nodige respect behandeld worden en dat hun engagement geapprecieerd en gewaardeerd wordt. Een kwalitatief hoger onderwijs is er één met, door en voor de studenten.

In 2018 is er een sterke studentenvertegenwoordiging en een bruisend verenigingsleven dat zowel financieel als logistiek voldoende ondersteund wordt. Studentenvertegenwoordigers worden actief en met respect betrokken bij het beleid. Een student betaalt in 2018 een voor iedereen betaalbare kotenprijs en er wordt over heel Vlaanderen en Brussel een coherent kotenbeleid gevoerd met inspraak van de studenten.

6. CONTACTPERSONEN

We hopen dat u als lezer met veel aandacht en interesse onze ideeën en aandachtspunten voor de volgende jaren hebt doorgelezen. Indien u hierover verdere vragen hebt, kan u steeds contact opnemen met het verantwoordelijke bestuurslid. Voor algemene vragen betreffende de werking van VVS en onze vertegenwoordiging zal onze voorzitter graag al uw vragen beantwoorden.

VOORZITTER

Bram Roelant

E-mail: bram.roelant@vvs.ac

Gsm: 0498/49.96.22

ONDERVOORZITTER

Sabe De Graef

E-mail: sabe.degraef@vvs.ac

Gsm: 0478/75.75.73

ONDERWIJS

Astrid van Laere

E-mail: astrid.vanlaere@vvs.ac

Gsm: 0478/34.12.57

SOCIAAL

Henk Ophoff

E-mail: henk.ophoff@vvs.ac

Gsm: 0471/69.44.53

INTERNATIONAAL

Sarah Tuytschaever

E-mail: sarah.tuytschaever@vvs.ac

Gsm: 0474/47.69.08